

- McDougall, William. *Group Mind*. Cambridge 1920.
- Miller, Mitchell H. "Implicit Logic in Hesiod's *Theogony*: an Examination of *Theogony* 116-133." *Independent Journal of Philosophy* 4 (1983).
- Ortega y Gasset, José. *The Revolt of the Masses*. New York/London, 1993.
- Pasterczyk, Piotr. "Mit założycielski a kolektywny mord." In *Studia mitoznawcze*, vol. 2. Toruń, 2012.
- . "Kultura jako zagrożenie i ratunek." *Roczniki Kulturoznawcze* 3 (2012).
- Peter, Michał. *Prehistoria biblijna*. Poznań, 1994.
- Robert, Fernand "Le Supplice d'Antigone et celui des servants d'Ulysse." *Bulletine de Correspondence Hellénique* LXX (1946).

KULTURA A PRZEMOC

Streszczenie

Artykuł stawia pytanie o fundamentalne znaczenie kultury w stosunku do takich fenomenów, jak niepokój, pragnienie bezpieczeństwa, strach, agresja i przemoc. Przewodni motyw tej refleksji konstituuje wzajemny stosunek przemocy i kultury, ujawniający się w odniesieniu wyżej wymienionych fenomenów do ludzkiego rozumu, interpretowanego nie w sensie psychicznego lub kulturowego procesu, ale w sensie transcendentnego czynnika najbardziej typowego dla ludzkiej istoty. W dyskusji z Platonem, Le Bonem, Ortegą y Gassetem, Freudem i Girardem tekst konstatuje fakt, że przemoc może być konsekwencją nie tylko naturalnych czynników, takich jak pożądlliwość jako naturalna część ludzkiej duszy w platońskiej antropologii, ale także czynników kulturowych, których wyrazem jest analizowane przez Freuda pytanie o kulturę jako źródło cierpienia, a także wprowadzone przez René Girarda do współczesnego dyskursu antropologiczno-kulturowego pojęcie mechanizmu kozła ofiarnego.

Streścił ks. Piotr Pasterczyk

CULTURE AND VIOLENCE

Summary

The article discusses the fundamental meaning of culture from the point of view of anxiety, aggression, violence, fear and the need for social security. The intention is to examine the relationship between these phenomena and human reason not as a psychological or cultural process, but as a transcendental reality genuine to the human being. Through the works of Plato, Le Bone, Ortega y Gasset, Freud and Girard the paper asserts that violence is not only the result of natural factors—for example desire as the natural element of the soul in platonic anthropology—but of cultural factors as well. This interpretation is anchored in Freud's discussion of culture as the source of suffering and René Girard's contemporary anthropological concept of scapegoat.

Summarised by Rev. Piotr Pasterczyk

Key words: culture, violence, anthropology, nature, myth.

Słowa kluczowe: kultura, przemoc, antropologia, natura, mit.